

Birgitte Stoklund Larsens grundlovstale

Taler

Birgitte Stoklund Larsen
Rektor, Folkekirkens Uddannelses-
og Videnscenter (FUV)

Dato

5. juni 2026

Sted

Slotsgade 11, 6240 Løgumkloster

Omstændigheder

Arrangør: Løgumkloster Lokalråd, Løgumkloster Højskole, Løgumkloster Refugium, FUV, Handels- og Håndværkerforeningen, Løgumkloster Kirkemusikskole og Løgumkloster Menighedsråd.

- 1 Tak for invitationen til at holde grundlovstalen her i dag.

Grundlovsdag er en anledning til at besinde sig på demokratiet. Hvordan står det til? Det vil jeg også gøre.

5

Mødet i dag er jo blevet flyttet på grund af vejret – nu er vi i kirkerummet. Er det i dag, Gud har vigepligt i forhold til demokratiet? Sådan kan det se ud, men jeg vælger nu at se det som en understregning af, at der er forbindelseslinjer mellem demokrati og kristendom. Her i kirkerummet går vi jo ud fra, at alle
10 mennesker er lige værdige. Vi sidder på bæk med hinanden, selv om vi kommer fra forskellige steder og har forskellig baggrund. Også ham ved siden af er skabt i Guds billede. Selv om man måske ikke skulle tro det!

Vi siger det ikke så tit, men lige i dag og her er det jo værd at minde om, at det
15 her syn på menneskers lige værdighed, der ligger i kristendommen – dét er også det, der ligger til grund for det liberale demokrati. Så helt skævt er det ikke at være her!

Dette blot som indledning. Jeg ville i virkeligheden begynde et andet sted – med
20 et citat:

”Jeg ta’r skyklapper på, himlen er blå
Håbet er grønt, og det holder jeg på
Solen den skinner, smilet det smitter /
25 Så længe jeg lever, og jorden er rund
Vil jeg holde mig for ørerne

Når de siger hvor skidt det går /
Jeg tager skyklapper på, himlen er blå
30 Håbet er grønt, og det holder jeg på”

Sådan synger den unge danske sanger Rosa. I har måske hørt sangen – den er blevet et hit.

35 Rosa synger om, hvordan hun vil slukke for sit tv, slukke alle andres tv, hvis hun ku’. Hun synger om en stat der bruger trillioner på krig, krudt og kanoner – ”hvorfor kæmpe for et fædreland, der ser op til en orangemand?”, spørger hun.

40 Det er en sang, jeg har det meget blandet med – jeg overgiver mig helt til den ukuelighed og det livsmod, der ligger i at holde fast i håbet – trods alt – at se solen skinner og himlen er blå. Men hele ideen om at lukke verden ude, at tage skyklapperne på, holde sig for ørerne og så i øvrigt lade verden have det, så skidt den kan – det har jeg det svært med.

45 Og særligt svært er det på en grundlovsdag, demokratiets festdag!

Det er jo ikke, fordi man ikke kan forstå Rosa og lysten til at lukke verden ude. Der er mange ting, der fodrer det, man kalder nyhedsfatigue, trætheden i forhold til den mængde af dårlige nyheder, der vælter ind over os hver dag.

50 Men man må af med skyklapperne. Intet kommer uden kamp og engagement. Deltagelse er en forudsætning for vores samfundsindretning.

Vi har i mange år været vant til at betragte grundlovens indførelse i Danmark i
55 1849 som en fredelig overgang. Man har talt om ”Ånden fra 1848”, om folketøget til kongen, der lod grundloven indføre. De senere år har historikerne kastet et lidt andet lys over indførelsen af demokrati i Danmark. Midten af 1800-tallet var en tid med revolutioner i Europa – og det var midt under en krig i Danmark, at grundloven blev indført, en krig, som historikere i dag er enige
60 om at kalde en borgerkrig.

Uanset om man abonnerer på den ene eller andet forestilling om grundlovens indførelse – om det var fredsommeligt eller blodigt – så er det værd at slå fast, at det ikke var folk med skyklapper, der fik indført demokrati i Danmark!

65

Demokrati kræver engagement, og det er den arv, vi må forsøge at forvalte i dag – på bedste vis og også selv om man er op imod nogle stærke kræfter.

70 SangerRosa har jo ret i, at der er mange, der taler om hvor skidt det går. Der er en hel del ting, der vækker bekymring, når man hiver sine skyklapper af.

75

Det internationale billede er dystert, den regelbaserede verdensorden, som voksede ud af efterkrigstiden med internationale organisationer og fælles regelsæt, er under pres.

80 Grønland er blevet et varmt område sikkerhedspolitisk.

Trump's USA er ikke det USA, vi har været vant til at betragte som nær allieret.

Putins Rusland viser sig som en nabo, man har grund til at være utryg ved, se Ukraine.

85 Illiberale demokratier vinder frem, altså demokratier, hvor ikke-demokrater kommer til magten ved folkets stemme.

90

Vi har klimaet og mistroivsel blandt børn og unge. Og så videre og så videre.

Der er virkelig nok at bekymre sig om.

95 (Man kan godt forstå, at et regeringsgrundlag, som vil tage hånd om verdens problemer bliver langt!)

Men demokratiet klarer sig ikke, hvis vi tager skyklapper på. Noget af det, der for alvor kan ændre vores liv, vores demokrati og tilgangen til det, er den 100 kunstige intelligens, AI, der kommer buldrende – som en tsunami.

Det vil jeg godt opholde mig lidt ved her i dag, for det gør noget ved os – og også ved vores demokrati.

Danmark er et af de mest digitaliserede lande i verden, og det er en stor fordel for rigtig mange af os – vi kan google os til det meste, og vi kan komme i kontakt med myndigheder via hjemmesider og mails.

110 Måske...

For hvem er det, man kommer i kontakt med? Måske er det en chatbot, en intelligent robot, der kan svare på ens spørgsmål.

115 For nogle år siden talte man om, hvordan robotter kunne overtage tungt og slidsomt manuelt arbejde, i dag er det tydeligt, at det er andre typer af arbejde, der overtages af chatbots.

Mennesket fortrænges – og det har konsekvenser, vi kun har set toppen af.
120 Virksomheder og offentlige myndigheder bruger chatbots og kunstig intelligens til at svare kunder og borgere og behandle sager. Man kan som borger bruge kunstig intelligens, når man vil i kontakt med offentlige myndigheder og fx klage over en afgørelse. Og det sker. Klagerne bliver længere og længere og henviser til diverse love og bekendtgørelser, som måske / måske ikke eksisterer
125 eller slet ikke gælder i den sag, det handler om.

(Hvis man hørte P1 i morges, kunne man høre en debatredaktør på det digitale medie Altinget fortælle om, hvordan de fik indlæg, der helt tydeligt var skrevet af chatbots.)

130

Man ser for sig, hvordan to chatbots sidder og skriver til hinanden – uberørt af menneskehånd. Det bliver som en tenniskamp at overvære, mennesket er reduceret til tilskuer.

135 Vi bliver sat ud af spillet, samtidig med at vi bliver vrede. Uigennemskuelige algoritmer på sociale medier fremmer indhold, der gør os vrede. ”Rage bait”, raserimadding, blev årets ord i England sidste år – netop som et udtryk for, hvordan vi lokkes til at klikke på noget, hvor man tænker ”Det var dog for galt!”. ”det er filme for dårligt” – eller hvad man nu tænker.

140

Algoritmerne fodrer den indre vrede snarere end samfundssindet og den konstruktive tilgang.

145 Hvad skal vi gøre ved det? Hvordan kan vi være i det?

Det er det gode spørgsmål. Kunstig intelligens – og digitalisering - giver nogle helt nye udfordringer for menneskeheden.

150 Men måske kan vi faktisk lære noget af fortiden? Måske er det her, det er på sin plads at hive gode gamle Grundtvig frem?

Ikke fordi Grundtvig var en stor demokrat. Det var han ikke. Han var faktisk imod indførelse af en demokratisk grundlov. Der er en tegning fra 1848, hvor
155 Grundtvig står i sit vindue i Vimmelskaftet i det indre København og kigger ned på det folketog, der gik til kongen for at få afskaffet enevælden. Man kan næsten se, hvordan han ryster på hovedet.

Grundtvig gik ind for enevælden og mente, at folkets interesser var bedst
160 varetaget af en konge. Men da det gik op for ham, at grundloven var en realitet, og at alle

(– eller det vil sige alle dem, der ikke var en del af, dem man kalder de 7'er: fruentimmere og folkehold, fattige og forbrydere, fjolser og fallenter – og
165 fremmede – trods alt temmelig mange, der ikke havde hverken valgret eller var valgbare i den første grundlov)

... nå, men altså, da det gik op for Grundtvig, at alle frie mænd pludselig kunne blive en del af den grundlovgivende forsamling – hvad var så Grundtvigs svar på
170 det?

Oplysning!

Folket måtte opdrages til folkestyre, demokrati. Det var ud af den tanke, at
175 højskolerne voksede frem. Ud af almuen skulle blive et folk, oplyste og myndige borgere.

Oplysning, er der brug for det i 2026?

180 Uddannelsesniveaet i Danmark er højt, vi danskere er generelt bedre uddannede, end vi nogensinde har været. Men er vi også mere dannede og i stand til at klare de udfordringer, demokratiet - og det moderne liv - giver? De

udfordringer, der fx følger i kølvandet på kunstig intelligens?

185

Det kan man godt tvivle på; der er nogle demokratiske læresteder, der er forsvundet over de seneste år med centralisering og professionalisering.

190 Kunstig intelligens er en kæmpe udfordring – og vi aner ikke, hvor det bringer os hen, andet end i armene på internationale tech-firmaer. Nogle taler om, at vi lever under en teknofeudalisme. Det understreger bare, at det ikke er helt skævt at se til, hvordan vi tidligere er kommet ud af en feudal tid.

195 I år bliver studenterhuerne sat på hovederne af de første studenter, der hele deres gymnasietid har haft adgang til at bruge kunstig intelligens.

Man må håbe, at de også har lært at bruge deres egen sunde fornuft. Og også har lært glæden ved at lære noget, at anstrenge sig og knække koden.

200 At lære noget kræver friktion, modstand.

Får vi lært det, hvis vi mest kommunikerer med chatbots som er venlige og giver os medløb – i modsætning til ens kæreste, kone eller mand, kollegerne eller naboerne. Det er bøvl med bøvl på. Det ved vi godt.

205

Det kræver noget at være menneske.

210 Måske er den største udfordring ved kunstig intelligens den menneskelige skrøbelighed. At vi bliver dovne. At vi opgiver alt bøvlet – og tager skyklapper på.

Det er her, oplysning kommer ind i billedet. Ikke som formidling af viden, - vi har masser af viden - men som en dannelse, myndiggørelse.

215 Mette Frederiksen har lanceret begrebet ”åndelig oprustning”. Jeg er ikke begejstret for begrebet og slet ikke for sammenkædningen med en militær oprustning. Men jeg forstår godt hensigten. Vi har brug for at styrke dét, der gør, at vi holder ud, at vi kan og vil se verden i øjnene, engagere os.

220 Den forrige regering nedsatte en trivselskommission. De gode folk i den kommission kom sidste år med et bud på, hvordan vi skulle overkomme

trivselskrisen hos unge mennesker. Man kan glæde sig over, at
trivselskommissionens arbejde også har sat aftryk i det regeringsgrundlag, som
225 blev præsenteret tidligere på ugen.

Flere af de mange anbefalinger fra trivselskommissionen handlede om
”karakterdannelse og myndiggørelse”. Det handlede om at gøre
karakterdannelse til en central del af folkeskolen, at gøre det lettere at komme på
230 efterskole og højskole (selvfølgelig ud fra ideen om, at netop disse skoleformer er
karakterdannende på den gode måde), at understøtte, at flere unge får et
fritidsjob og får erfaring med frivillighed – og også at kunst og kultur bliver
tilgængelig for flere børn og unge.

235 Der var mange fine anbefalinger, som netop handler om at styrke børns og
unges fodfæste i verden, men det handler også om at styrke den demokratiske
dannelse.

Karakterdannelse handler ikke om karakterer, men om karakter. Børn og unge
240 skal selvfølgelig kunne både læse og regne, men det er ikke nok i folkeskolen kun
at tale om evidens og indlæring. Vi må også tale om dannelse.

Det er indlysende, at den kunstige intelligens’ fremmarch betyder, at man som
barn og borger har brug for at kunne mere end at regne. Robotterne regner jo
245 faktisk bedre og hurtigere end Rasmus og Rosa!

I 1990’erne talte man meget om ”værdier” – det var efter Murens fald og
sammenbruddet i de store ideologier. Det handlede om personlige værdier. Nu
taler man om karakterdannelse og myndiggørelse – ja, endda om dyder. Der
250 skrives bøger om, hvordan man bliver et ordentligt menneske. Dyderne går
tilbage til den græske filosof Aristoteles, der skrev om dyder som Mod,
Opmærksomhed, Vedholdenhed og Selvbeherskelse – og oven i disse fire
klassiske dyder, kom så i middelalderen de tre kristne dyder: Tro, Håb og
Kærlighed.

255 Pointen med dyderne er, at de peger hen på fællesskabet. Værdier er subjektive,
mens dyderne har en mere almengyldig karakter: Ove Korsgaard, tidligere
professor på Danmarks Pædagogiske Institut beskriver dyder, som ”de
menneskelige egenskaber, der muliggør et liv i fællesskab”.

260

Det har vi brug for at dyrke og understøtte, hvis vi vil fastholde demokratiet.

265 At tale om dyder og karakterdannelse flytter fokus væk fra psykologi og
personlig udvikling og hen på det, der er fælles. Det er her, demokratiet skal leve
og udvikles.

270 Skyklapper er ingen dyd. Det nytter ikke at slukke for tv'et og holde sig for
ørerne. Her er brug for både mod, opmærksomhed, vedholdenhed og
selvbeherskelse – og såmænd også for tro, håb og kærlighed. Man må se verden i
øjnene, lytte og tro på, at andre gode kræfter gør det samme.

Af med skyklapperne, hold fast i håbet!

275 Håbet er grønt – og det holder jeg på!

Glædelig grundlovsdag!

280 **Kilde**
Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

Kildetype
Digitalt manuskript

285 **Tags**
Grundlovstale

URI
<https://www.dansketaler.dk/tale/birgitte-stoklund-larsens-grundlovstale-2026>

290

295